

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра гігієни та екології

СИЛАБУС

Основи профілактичної медицини

Обов'язкова компонента

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	229 «Громадське здоров'я»
кваліфікація освітня	Магістр громадського здоров'я
освітньо-професійна програма	«Громадське здоров'я»
форма навчання	Денна
курс та семестр вивчення навчальної дисципліни	II курс, 3 семестр

Полтава – 2024 рік

ДАНИ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача, науковий ступінь, учене звання	Саргош Оксана Дмитрівна, к.мед.н., доцент закладу вищої освіти
Профайл викладача	https://ecology.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	(0532)609617
E-mail:	o.sarhosh@pdmu.edu.ua
Прізвище, ім'я, по батькові викладача, науковий ступінь, учене звання	Комишан Ірина Вадимівна, викладач закладу вищої освіти
Профайл викладача	https://ecology.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	(0532)609617
E-mail:	i.komyshan@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://ecology.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3 кредити /90 годин ЄКТС, із них:

Лекції (год.) – 10

Практичні (год.) – 20

Самостійна робота (год). – 60

Вид контролю – залік

Політика навчальної дисципліни

Шановні здобувачі вищої освіти!

Викладачі очікують, що Ви будете відвідувати всі лекції та практичні заняття, будете активними у міжсесійний період, виконаєте самостійну роботу з використанням освітньої платформи eAristo, і як результат - успішно складете всі поточні та підсумкове оцінювання.

У випадку пропуску занять Ви зможете відпрацювати їх відповідно до Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти в ПДМУ

(<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>).

Запізнення сприймаємо як неповагу до викладачів та одногрупників.

Кафедра популяризує неформальну освіту!!!

Рекомендуємо долучатися до онлайн-курсів на освітніх платформах:

<https://portal.phc.org.ua/uk/> ,

<https://courses.prometheus.org.ua/>

та будь-яких інших, де розглядаються питання щодо основних факторів довкілля та розуміння їх впливу на здоров'я людей.

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю; посилання на джерела інформації при використанні розробок, тверджень, відомостей, ідей; дотримання норм законодавства щодо авторського права та суміжних прав; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації тощо.

Обов'язково опрацюйте:

Кодекс академічної доброчесності
(www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/WwK8jif9Fb1SzyjXCStiqjWVmat8x3J9QFHekKWx.pdf);

Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzIwRNr8pBu.pdf).

Наша кафедра знаходиться за адресою:
вул. Олесь Гончара, 12, м. Полтава – (4 поверх КП «Полтавський обласний клінічний шкірно-венерологічний диспансер Полтавської обласної ради»
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ - <https://ecology.pdmu.edu.ua/>.

**Очікуємо партнерських взаємовідносин, вмотивованості, зацікавленості.
Гарантуємо професіоналізм та освітню підтримку!**

Вступ

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Епоха бурхливого розвитку науки і техніки поряд із фантастичними досягненнями людського розуму спричинила специфічну для нашої цивілізації деградацію довкілля і як наслідок масове зростання захворювань. За таких умов сама лише медична допомога неспроможна дати здоров'я. Ось чому в орбіту медичних знань має ширше входити вивчення умов і способів збереження здоров'я, запобігання захворюванням і преморбідним станам. Такі завдання медицини висувають насамперед потребу вивчення провідної ролі соціального та навколишнього середовища (фізичних, хімічних та біологічних чинників) у житті здорової та хворої людини, а також у початкових стадіях захворювання.

Вивчення ОК «Основи профілактичної медицини» передбачає засвоєння інформації щодо основних екологічних факторів довкілля та розуміння їх впливу на здоров'я людей. Крім того дана дисципліна включає в себе інформацію щодо основ організації епідеміологічного нагляду, його складових, тобто систему моніторингу та контролю, які дозволяють своєчасно оцінювати епідемічну ситуацію, яка склалася на певній території та використовувати найбільш ефективні та науково обґрунтовані стратегії щодо покращення епідемічної ситуації та збереження громадського здоров'я, в тому числі правила проведення карантинних обмежень та актуальність імунопрофілактики в сучасному світі.

Підготовка студентів на освітньо-кваліфікаційному рівні магістра передбачає їх активне включення до наукової роботи, самостійне здійснення ними наукового дослідження – магістерської роботи. Тому знання з основ профілактичної медицини є вкрай важливими для успішного здійснення навчального процесу і подальшої роботи майбутнього фахівця.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Навчальна дисципліна «Основи профілактичної медицини» базується на вивченні студентами таких дисциплін: «Громадське здоров'я», «Оцінка та забезпечення безпеки навколишнього середовища, праці та харчових продуктів», «Епідеміологічний нагляд. Профілактика та організація протиепідемічних заходів», «Правове забезпечення громадського здоров'я».

Створює засади для вивчення дисципліни «Надзвичайні ситуації та стани в сфері громадського здоров'я» та підготовки до написання магістерської роботи.

Метою викладання навчальної дисципліни є
- вивчення теоретичних основ профілактичної медицини, як науки, які є базисом профілактичної складової професійного світогляду фахівця напряму підготовки 229 Громадське здоров'я; опанування студентами необхідних знань, умінь, дій, цільових завдань, навичок, які відповідають кінцевим цілям вивчення навчальної дисципліни відповідно до Стандарту вищої освіти України.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні, матриця компетентностей)

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
----------------------------	--

Загальні компетентності	2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	2. Здатність визначати пріоритети і проводити оцінку потреб сфери громадського здоров'я у конкретній ситуації. 3. Здатність розробляти варіанти стратегій, політик та визначати окремі інтервенції, спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я населення, та оцінювати їх ефективність. 4. Здатність аналізувати вплив різних детермінант на здоров'я населення та обґрунтовувати відповідні заходи з їх попередження. 8. Здатність розробляти проекти надання послуг громадського здоров'я та профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, промоції здоров'я, та забезпечувати їх реалізацію.
Програмні результати навчання	9. Оцінювати вплив соціальних детермінант та основних індивідуальних детермінант здоров'я, розробляти відповідні заходи з метою збереження та зміцнення здоров'я населення. 10. Розробляти заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань та сприяти їх реалізації на практиці згідно чинного законодавства. 11. Розробляти та впроваджувати стратегії, політики та окремі заходи у сфері промоції здоров'я, здійснювати ефективну комунікацію у сфері громадського здоров'я з використанням різних каналів та технік комунікації. 14. Розробляти та впроваджувати, засновані на доказах стратегії, політики та інтервенції громадського здоров'я із залученням зацікавлених сторін на основі міжсекторального підходу. 23. Надавати послуги у сфері громадського здоров'я окремим категоріям населення незалежно від політичних, релігійних, тендерних та інших переконань, етнічного, соціального та національного походження.

Тематичний план лекцій із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№п /п	Назва теми	Кількість год.
Змістовий модуль 1. «Основи профілактичної медицини»		
1	Основи профілактичної медицини. Поняття про загальну та медичну екологію. Поняття про медичну профілактику. Гігієна повітряного середовища, погода і клімат. <i>Патогенетичні механізми дії факторів різної природи на організм людини. Патогенетичні механізми дії хімічних факторів на організм людини. Патогенетичні механізми дії біологічних факторів на організм людини. Поняття про соціально-значимі та особливо-небезпечні інфекційні хвороби. Фізичні та хімічні властивості повітря, їх біологічна роль. Джерела забруднення повітряного середовища, санітарна охорона атмосферного повітря населених місць. Комплексна дія фізичних чинників повітряного середовища на організм. Погода, клімат і їх вплив на здоров'я людей</i>	2
2	Гігієна води і водопостачання населених місць. Гігієна ґрунту, очищення і каналізація населених місць. <i>Вимоги до якості питної води, характеристика методів поліпшення якості води. Водопостачання населених місць і санітарний нагляд за ними.</i>	2

	<i>Поняття про водні епідемії. Гігієнічне значення ґрунту, його забруднення та самоочищення. Роль ґрунту в поширенні інфекційних захворювань та глистяних інвазій. Гігієнічне значення забруднення ґрунту екзогенними хімічними речовинами. Гігієнічні основи очищення населених місць.</i>	
Змістовний модуль 2: Спеціальні питання профілактичної медицини.		
3	<i>Основи раціонального харчування. Харчові отруєння та їх профілактика. Фізіологічні та гігієнічні основи харчування. Енергетична цінність, якісний склад харчового раціону. Режим харчування. Принципи раціонального харчування. Вітаміни. Гігієнічна характеристика харчових продуктів. Гігієна підприємств громадського харчування. Поняття про аліментарні та аліментарнообумовлені захворювання. Харчові бактеріальні токсикоінфекції та інтоксикації, їх профілактика. Запобігання харчовим отруєнням, інфекціям та гельмінтозам. Харчові отруєння хімічної етіології, їх профілактика.</i>	2
Змістовний модуль 3: Особливості протиепідемічних заходів в сучасних умовах		
4	<i>Гігієна закладів охорони здоров'я. Внутрішньо-лікарняні інфекції, їх профілактика. Гігієнічна характеристика систем лікарняного будівництва. Санітарно-технічне устаткування лікарень. Санітарно-гігієнічний режим в лікарні. Особливості внутрішньо-лікарняних інфекцій та їх профілактика.</i>	2
5	<i>Вакцинація, сучасні виклики. Поняття про керовані та некеровані інфекційні захворювання. Історія вакцинації. Ефективність імунопрофілактики. Стратегічні плани щодо імунопрофілактики окремих інфекційних хвороб як основа збереження громадського здоров'я. Елімінація та ерадикація окремих інфекційних хвороб, проблеми та перспективи. Поняття про керовані та некеровані інфекційні захворювання. Розширена програма імунізації, проблеми та виклики сучасності. Правові аспекти імунопрофілактики.</i>	2
	Разом	10

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль 1: Загальні питання профілактичної медицини.		
1	<i>Основи профілактичної медицини. Поняття про загальну та медичну екологію. Поняття про медичну профілактику. Основи профілактичної медицини та загальної екології. Медична екологія, екологічна медицина, або медицина навколишнього середовища. Поняття про медичну профілактику, її класифікація.</i>	2
2	<i>Основи інтегрованого гігієнічного та екологічного нормування якості навколишнього середовища і середовища безпосереднього проживання людей. Гігієна повітряного середовища, погода і клімат. Патогенетичні механізми дії фізичних, хімічних та біологічних факторів на організм людини. Фізичні та хімічні властивості повітря, їх біологічна роль. Джерела забруднення повітряного середовища, санітарна охорона атмосферного повітря населених місць. Комплексна дія фізичних чинників повітряного середовища на організм. Погода, клімат і їх вплив на здоров'я людей</i>	2
3	<i>Гігієна води і водопостачання населених місць. Вимоги до якості питної води, характеристика методів поліпшення</i>	2

	<i>якості води. Водопостачання населених місць і санітарний нагляд за ними. Поняття про водні епідемії.</i>	
4	<i>Гігієна ґрунту, очищення і каналізація населених місць. Гігієнічне значення ґрунту, його забруднення та самоочищення. Роль ґрунту в поширенні інфекційних захворювань та глистяних інвазій. Гігієнічне значення забруднення ґрунту екзогенними хімічними речовинами. Гігієнічні основи очищення населених місць.</i>	2
5	<i>Завдання профілактичної медицини в галузі планування та охорони навколишнього середовища населених місць. Гігієна житла. Зміни навколишнього середовища сучасних міст у зв'язку з урбанізацією. Вплив урбанізованого середовища на здоров'я населення. Гігієнічні вимоги до території та функціонального зонування населених місць. Оздоровче значення зелених насаджень. Особливості планування і забудови сільських населених пунктів. Розмаїття житла та його гігієнічна оцінка. Будівельні матеріали. Мікроклімат житла. Забруднення повітря житлових приміщень. Санітарно-технічне устаткування квартир.</i>	2
Змістовний модуль 2: Спеціальні питання профілактичної медицини.		
6	<i>Основи раціонального харчування. Фізіологічні та гігієнічні основи харчування. Енергетична цінність, якісний склад харчового раціону. Режим харчування. Принципи раціонального харчування. Вітаміни. Гігієнічна характеристика харчових продуктів. Гігієна підприємств громадського харчування. Поняття про аліментарні та аліментарнообумовлені захворювання.</i>	2
7	<i>Харчові отруєння та їх профілактика. Харчові бактеріальні токсикоінфекції та інтоксикації, їх профілактика. Запобігання харчовим отруєнням, інфекціям та гельмінтозам. Харчові отруєння хімічної етіології, їх профілактика.</i>	2
8	<i>Виробниче середовище і його вплив на здоров'я працюючих. Охорона праці. Профілактика професійних шкідливостей. Радіаційна гігієна. Наслідки аварії на Чорнобильській АЕС. Основи фізіології праці. Професійні шкідливості, зумовлені особливостями трудового процесу, та їх профілактика. Фізичні виробничі чинники та профілактика їхнього несприятливого впливу на організм людини. Хімічні чинники виробничого середовища та профілактика професійних отруєнь. Біологічні чинники виробничого середовища. Гігієнічне нормування іонізуючих випромінювань і радіоактивних речовин.</i>	2
Змістовний модуль 3: Особливості протиепідемічних заходів в сучасних умовах		
9	<i>Гігієна закладів охорони здоров'я. Внутрішньо-лікарняні інфекції, їх профілактика. Гігієнічна характеристика систем лікарняного будівництва. Санітарно-технічне устаткування лікарень. Санітарно-гігієнічний режим в лікарні. Особливості внутрішньо-лікарняних інфекцій та їх профілактика.</i>	2
10	<i>Основи профілактики інфекційних захворювань. Вакцинація, сучасні виклики. Поняття про керовані та некеровані інфекційні захворювання. Інфекційні захворювання, які мають міжнародне значення. Санітарний захист кордонів. Напрямки боротьби з інфекційними захворюваннями. Особливості планування та проведення протиепідемічних заходів за умов занесення інфекцій, які мають міжнародне значення. Принципи організації та проведення протиепідемічних та профілактичних заходів в осередках інфекційних хвороб. Медична профілактика, її класифікація. Імунопрофілактика.</i>	2

	<i>Вакцинація, шляхи подолання «антищеплювальної кампанії». Захист населення при надзвичайних епідемічних ситуаціях.</i>	
	Разом	20

Самостійна робота

№	Тема	Кількість годин
Змістовний модуль 1: Загальні питання профілактичної медицини.		
1.	Підготовка до практичних занять.	14
2.	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять	
2.1	Клімат і погода. Вплив клімато-погодних умов на здоров'я людини. <i>Погода, визначення поняття. Основні закономірності формування погоди. Геліометеотропні реакції здорової та хворої людини. Профілактика геліометеотропних реакцій. Вплив погоди на динаміку забруднення атмосферного повітря. Клімат, визначення поняття. Кліматоформуючі та кліматохарактеризуючі фактори і показники. Клімат, здоров'я і працездатність. Акліматизація. Фази акліматизації. Кліматотропні реакції здорової та хворої людини, їх профілактика.</i>	6
2.2	Методи і засоби очистки, знезараження води при централізованому і децентралізованому водопостачанні. <i>Методи очистки води: основні (освітлення, знебарвлення та знезараження) та спеціальні (зnezалізнення, пом'якшення, демінералізація, дезодорація, дезактивація, фторування, дефторування та інші).</i>	6
2.3	Сучасні методи видалення та знешкодження побутових та промислових відходів. <i>Принципи очищення населених місць. Рідкі та тверді відходи, їх класифікація та санітарно-епідемічне значення. Каналізування населених місць, його значення в профілактиці інфекційних захворювань. Очистка стічних вод та санітарна охорона водойм. Наукові основи охорони відкритих водойм. Особливості збору, тимчасового зберігання, видалення та знешкодження відходів з лікувально-профілактичних закладів (стічних вод, відходів хірургічних, інфекційних та інших відділень).</i>	6
Змістовний модуль 2: Спеціальні питання профілактичної медицини.		
3.	Підготовка до практичних занять.	8
4.	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять.	
4.1	Основи профілактики аліментарно обумовлених захворювань. Санітарно-гігієнічний контроль за громадським харчуванням. Нетрадиційні види харчування. <i>Лікувальне харчування як метод комплексної терапії та вторинної профілактики захворювань Лікувально-профілактичне харчування. Дієтичне харчування у системі громадського харчування</i>	6
4.2	Наслідки аварії на Чорнобильській АЕС, гігієнічні аспекти проживання населення на територіях з підвищеними рівнями радіоактивного забруднення. <i>Закономірності біологічної дії іонізуючих випромінювань. Сутність радіаційної небезпеки при роботі з радіонуклідами та іншими джерелами іонізуючих випромінювань. Принципи та засоби протирадіаційного захисту. Класифікації радіаційних аварій та особливості аварії на ЧАЕС. Сутність „Концепції проживання населення України на територіях з підвищеними рівнями радіоактивного забруднення" та закону України „Про правовий режим територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи".</i>	6

Змістовний модуль 3: Особливості протиепідемічних заходів в сучасних умовах		
5.	Підготовка до практичних занять.	8
	Всього	60

Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується самостійно або у складі робочих груп (2-3 студента) за консультування викладачем за бажанням студента протягом вивчення дисципліни.

Основні форми індивідуальних завдань:

- бібліографічний пошук і вивчення літератури з певної теми, її узагальнення, складання огляду про сучасний стан проблеми (написання реферативної роботи), виступ з доповіддю на засіданні гуртка кафедри, студентських наукових конференціях тощо;
- опанування новітніх методів дослідження, виконання навчально-практичних студентських робіт;
- виконання тематичного завдання науково-дослідницького характеру, проєктів, участь в експериментальних наукових дослідженнях кафедри та ін.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до заліку

1. Поняття про профілактичну медицину та загальну екологію.
2. Поняття про медичну екологію, екологічну медицину.
3. Поняття про медичну профілактику, її класифікація.
4. Профілактична медицина як наука, її диференціація, мета, завдання, методи, зв'язок з іншими науками.
5. Короткий нарис історії розвитку профілактичної медицини.
6. Організм та навколишнє середовище, їх взаємозв'язки. Екологічні фактори, закономірності впливу їх на організм людини
7. Денатурація біосфери. Основні джерела, види і наслідки антропогенного забруднення атмосферного повітря та повітря закритих приміщень. Характеристика джерел забруднення атмосфери у населеному пункті.
8. Прямий і опосередкований вплив погоди на здоров'я людини. Геліометеотропні реакції здорової та хворої людини, їх профілактика.
9. Акліматизація. Фази акліматизації.
10. Кліматотропні реакції здорової та хворої людини, їх профілактика.
11. Особливості акліматизації в умовах полярних зон, пустель, високогір'я, сухих та вологих тропіків. Використання клімату з лікувально-оздоровчою метою.
12. Житло, соціально-гігієнічні проблеми житлового будівництва в Україні та інших країнах світу.
13. Особливості планування і забудови міських та сільських населених пунктів. Урбанізація.
14. Вода як фактор навколишнього середовища, її значення, вимоги до якості питної води.
15. Джерела забруднення ґрунту в сучасних умовах індустріалізації та хімізації народного господарства. Вплив забрудненого ґрунту на здоров'я і санітарні умови життя населення.
16. Принципи очищення населених місць. Системи та споруди для тимчасового зберігання, видалення, знешкодження та утилізації відходів.
17. Соціально-гігієнічне значення праці. Фізіологія праці, шкідливі фактори трудового процесу. Втома та перевтома, заходи попередження перевтоми.
18. Поняття про професійні шкідливості та професійні захворювання, їх класифікація.
19. Гігієнічна характеристика іонізуючого випромінювання (фізичні властивості, біологічна дія, види доз, прилади та одиниці вимірювання, патологія). Гігієнічні принципи радіаційного контролю. Норми радіаційної безпеки.
20. Гігієнічні принципи раціонального, превентивного, лікувального, дієтичного та лікувально-профілактичного харчування.

21. Класифікація та характеристика основних харчових речовин. Фізіологічні норми потреби в основних харчових речовинах та енергії різних груп населення. Методи оцінки харчування населення.
22. Фізіолого-гігієнічне значення вітамінів у харчуванні людини. Захворювання, зумовлені дефіцитом та надлишком вітамінів та їх профілактика.
23. Фізіолого-гігієнічне значення макро- та мікроелементів у харчуванні людини. Захворювання, що зумовлені дефіцитом та надлишком мікроелементів. Поняття про біогеохімічні провінції. Профілактика біогеохімічних ендемій.
24. Харчові отруєння та їх профілактика (класифікація харчових отруєнь, етіологічні фактори).
25. Гігієнічні вимоги до улаштування, обладнання та експлуатації лікувально-профілактичних закладів. Санітарно-протиепідемічний режим.
26. Особливості внутрішньо-лікарняних інфекцій та їх профілактика.
27. Поняття про особливо-небезпечні інфекційні хвороби, їх профілактику.
28. Інфекційні захворювання, які мають міжнародне значення. Санітарний захист кордонів. Напрямки боротьби з інфекційними захворюваннями.
29. Особливості планування та проведення протиепідемічних заходів у випадках занесення інфекцій, які мають міжнародне значення.
30. Вакцинація, сучасні виклики. Шляхи подолання «антищеплювальної кампанії» в суспільстві та повернення довіри до вакцинації. Захист населення при надзвичайних епідемічних ситуаціях.

Перелік практичних навичок до заліку

1. Застосовувати приклади з національних стратегій інших країн для розробки національної політики в галузі профілактичної медицини в Україні.
2. Розробляти заходи з профілактики інфекційних та неінфекційних захворювань, фактором передачі яких може бути вода.
3. Розробляти заходи з профілактики інфекційних та неінфекційних захворювань, зумовлених забрудненням ґрунту.
4. Розробляти адекватну дієту, яка відповідає особливостям індивідуального харчового статусу та стану здоров'я людини.
5. Планувати та оцінювати ефективність і протиепідемічні та профілактичні заходи.
6. Розробляти шляхи подолання «антищеплювальної кампанії» в суспільстві та повернення довіри до вакцинації.
7. Організовувати та проводити протиепідемічні та профілактичні заходи в осередках інфекційних хвороб.

Методи навчання:

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (інформаційно-рецептивний, пояснювально-ілюстративний; репродуктивний): пояснення; демонстрація (унаочнення);
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (проблемного навчання; частково-пошуковий, пошуковий): робота в науково-дослідних групах; «мозкова атака»;
- методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності;
- самонавчання;
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні).

Форми і методи оцінювання

- вхідний контроль (визначення готовності здобувачів вищої освіти до засвоєння дисципліни);
 - поточний контроль (оцінювання якості засвоєння матеріалу окремих тем).
- Ці види контролю здійснюються у формі усного опитування, тестових завдань, самоконтролю тощо.

Система поточного та підсумкового контролю

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності студентів включають поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок згідно «Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті» (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>).

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю.

Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях відповідно поточної теми та СРС. Засвоєння кожної теми контролюється на заняттях шляхом усного та/чи письмового опитування, тестування, вирішення ситуаційних задач, виконання практичної роботи (початковий контроль - як рівень готовності до занять та кінцевий - рівень знань та умінь).

Результати навчальних досягнень здобувачів щодо самостійної позааудиторної роботи визначаються автоматично у вигляді «склав / не склав» платформою eAristo.

Викладач оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням критеріїв оцінювання для дисципліни, розроблених з урахуванням узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів.

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи студента як під час підготовки до заняття, так і під час заняття).

Критерії оцінювання знань студентів:

– **5 «відмінно»** – Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

– **4 «добре»** – Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

- Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

– **3 «задовільно»** – Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

- Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

– **2 «незадовільно»** – Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

- Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться.

Наявність оцінки «2» за поточну успішність не позбавляє студента права допуску до семестрової підсумкової атестації з допустимою мінімальною кількістю балів за поточну успішність, яка становить 122 бали.

Студент не має право перескладати поточні оцінки «2», якщо він має мінімальну суму балів для допуску до контрольних заходів. Поточні оцінки «3» або «4» не перескладаються.

Кількість перескладань поточної «2» обмежена двома спробами.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 200 балів) проводиться лише після останнього практичного заняття. Конвертація проводиться за таким алгоритмом:

а) підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до цього модулю (з точністю до сотих балу);

б) багатобальна сумарна оцінка поточної успішності за модуль отримується шляхом конвертації середнього балу згідно Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (<https://www.pdm.edu.ua/n-process/departament-npr/normativni-dokumenti>).

Оцінка з дисципліни.

Визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), що виставляються на кожному навчальному занятті за відповідною темою та кількістю балів за виконання індивідуальних завдань студентом. Для зарахування дисципліни студент має виконати вимоги навчальної програми та отримати за поточну діяльність бал не менше 60% від максимальної суми балів (для 200 бальної шкали - не менше 122 балів) і виконати самостійну роботу на платформі eAristo.

Кількість тем практичних навчальних занять не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку.

Результати складання заліку оцінюються за двобальною традиційною шкалою: “зараховано”, “не зараховано”.

Переведення середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою з дисципліни, у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою

Середня кількість балів за дисципліну	Традиційна оцінка за 4-бальною шкалою
122 – 139,99	3
140 – 179,99	4
180 – 200	5

Оцінка з дисципліни не виводиться (не конвертується) з оцінки ЄКТС.

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Силабус навчальної дисципліни.
3. Контент платформи eAristo.
4. Мультимедійні презентації.
5. Демонстраційні матеріали.
6. Матеріали для контролю знань, умінь і навичок студентів.

Рекомендована література

Базова

1. Гігієна та екологія: Підручник / [В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна та ін.]; за редакцією В.Г. Бардова. – Вінниця: Нова Книга, 2020. - 472 с.

Допоміжна

1. Основи профілактичної медицини: підручник (ВНЗ I—II р. а.) / П.С. Бебешко, Ю.С. Скоробреха, О.П. Коріняк. — 4-е вид., випр. — К.: Медицина, 2017. — 248.
2. Профілактична токсикологія та медична екологія. Вибрані лекції для науковців, лікарів та студентів: за загальною редакцією академіка НАМН України І. М. Трахтенберга. — К.: ВД «АВІЦЕНА», 2011. — 320 с.
3. Основи екології та профілактична медицина: підручник (ВНЗ I—III р. а.) / Д.О. Ластков, І.В. Сергета, О.В. Швидкий та ін.- К.: Медицина, 2017.- 472 с.
4. Гігієна харчування з основами нутріціології у двох книгах: Підручник для студентів ВМНЗ III—IV рівнів акредитації за ред проф. В.І. Ципріяна. — К.: Медицина, 2007.
5. Гігієна праці (Методи досліджень та санітарно-епідеміологічний нагляд): Підручник для студентів ВМНЗ IV рівня акредитації за ред проф. Є.А. Деркачова — Вінниця: Нова книга, 2005. — 720 с. Іл.
6. Радіаційна гігієна: підручник для лікарів-інтернів та лікарів слухачів / [Мурашко В.О., Мечев Д.С., Бардов В.Г. та ін.]. - Вінниця: Нова Книга, 2013. - 376 с.
7. Епідеміологія : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / А М. Андрейчин. З. П. Василюшин. Н. О. Виноград ; за ред. І. П. Колеснікової. — Вінниця : Нова Книга. 2012. — 576 с.

Інформаційні ресурси:

Офіційне Інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>
Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua/>
Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>
Міністерство охорони здоров'я України <http://moz.gov.ua/ua/portal/>
Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/>
Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>
Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>
Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>
Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rnbo.gov.ua/>
Постійне представництво України при ООН <http://ukraineun.org/>
Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
Centers for diseases control and prevention <http://www.cdc.gov/>

Наукові розробки співробітників кафедр:

1. Ivan V. Yavtushenko, Svitlana M. Nazarenko, Oleksandr V. Katrushov, Vitalii O. Kostenko. Quercetin limits the progression of oxidative and nitrosative stress in the rats' tissues after experimental traumatic brain injury. Wiadomości Lekarskie. 2020. T. LXXIII. N 10. P. 2127 – 2132.
2. Komyshan I.V., Sarhosh O.D. Aleksejeva A.V., Katrushov O.V. Hydro-hygienic assessment of fresh water in Poltava region for drinking and recreational use. Проблеми екології та медицини. 2020. Т.24., №1 2. С. 12-15.

Силабус складено доцентом закладом вищої освіти Оксаною САРГОШ.